

ROZWÓJ BRANŻY LEASINGOWEJ W POLSCE W LATACH 2009–2013

Żaneta Bara*, Besarta Zeneli**

Streszczenie:

Niniejszy artykuł prezentuje istotę umowy leasingu w warunkach polskiej gospodarki w okresie od 2009 do 2013 r. Celem niniejszej pracy jest zbadanie rozwoju branży leasingowej pod kątem funkcjonowania leasingu jako głównego źródła finansowania inwestycji podmiotów gospodarczych. W pierwszej części usystematyzowane zostały wyniki badań innych publikacji w tematyce leasingu, porównujące tę formę finansowania przedsiębiorstw do kredytu i faktoringu. Rozdział drugi opiera się na aspektach prawnych regulujących umowę leasingową w Polsce oraz przedstawia klasyfikację leasingu według różnorodnych podziałów. W tej części opisano także cechy i konstrukcję umowy leasingu.

Dla zobrazowania znaczenia leasingu w polskiej gospodarce zostały przedstawione wykresy i tabele, opracowane na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Polskiego Związku Leasingu. Omówiono także strukturę umów leasingowych ze względu na rodzaj umowy oraz przedmioty przekazane na leasing. Badania wykazały kierunek rozwoju branży leasingowej, która wyraźnie wskazuje na tendencję wzrostową w najbliższych latach.

Słowa kluczowe: leasing, źródło finansowania inwestycji, rynek usług leasingowych.

JEL Class: G32 Leasing.

* Studentka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, Finanse i Rachunkowość, Studia stacjonarne I stopnia, 2 rok, 1 grupa dziekańska.

** Studentka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, Finanse i Rachunkowość, Studia stacjonarne I stopnia, 2 rok, 1 grupa dziekańska.

WPROWADZENIE

Współczesna gospodarka w Polsce charakteryzuje się dynamicznym rozwojem rynku usług. Ze względu na ciągłą modernizację i postęp technologiczny, zmianie ulegają również formy finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych, co odznacza się w branży leasingowej. Przedsiębiorstwa poszukują odpowiednich metod pozyskiwania środków pieniężnych bez konieczności wykorzystywania własnego kapitału. Konkurencyjność na rynku finansowym, która coraz rzadziej przejawia się w tradycyjnych sposobach finansowania inwestycji, ma znaczący wpływ na realizowanie celów gospodarczych [Cicirko i Russel 2008: 7].

Słowo leasing pochodzi od angielskiego czasownika *to lease*, co w tłumaczeniu na język polski oznacza wynajmować, dzierżawić. Aby lepiej zrozumieć istotę umowy leasingu, można przytoczyć definicję ze słownika języka polskiego, która leasingiem nazywa rodzaj dzierżawy maszyn i urządzeń połączonej z przeniesieniem własności, polegającej na oddaniu ich na określony czas do dyspozycji klienta, który płaci za to z wpływów uzyskanych dzięki eksploatacji tych urządzeń [Szymczak 1999: 16]. Korzyścią z ekonomicznego punktu widzenia, jaką odnoszą jednostki decydujące się na podpisanie umowy leasingowej, jest możliwość zaliczania kosztów finansowania umowy do kosztów uzyskania przychodów [Martowski i Kośmidra 2004: 55]. Transakcje oparte na zasadach podobnych do współczesnego leasingu były przeprowadzane już w czasach starożytnych cywilizacji Egiptu, Grecji czy Rzymu. Znane jest stwierdzenie Arystotelesa, które można odnieść do leasingu: „Bogactwo polega bardziej na użytkowaniu niż na własności” [Kruczalak 1996: 11].

Celem pracy jest podjęcie próby charakterystyki branży leasingowej oraz jej zaangażowania w finansowanie inwestycji w Polsce na przestrzeni lat 2009–2013.

1. LEASING JAKO ŹRÓDŁO FINANSOWANIA INWESTYCJI

Według Marcina Kruka [2006: 86], umowa leasingu jest specyficzną umową, która łączy cechy umowy najmu z umową kredytową. W obu przypadkach finansujący nabywa dobro trwałego użytku, którego prawo własności finansowej rzeczy zostaje przeniesione na użytkownika dopiero w momencie całkowitej spłaty kredytu czy też zakończenia umowy leasingowej.

Andrzej Dąbkowski [2013: 39–52] w swojej publikacji przedstawia formy nowoczesnego leasingu, które są mniej popularne w Polsce. Biorąc pod uwagę kryzys, przedsiębiorstwa w krajach zachodnich poszukują źródeł kapitału zapewniające mniejsze koszty niż te związane z uzyskaniem kredytu bankowego. Dużą popularnością cieszy się leasing zwrotny czy tendencyjny, w przypadku

którego ponad 42% młodzieży w Kanadzie korzysta przy zakupie mieszkania. Według autora można oczekiwać, iż leasing jako produkt będzie w przyszłości się stale rozwijał. Łatwiejsze procedury zawarcia leasingu konsumenckiego i atrakcyjniejsze cenowo wobec narastających wymogów banków będą zachęcać do korzystania z tego rodzaju finansowania inwestycji.

W artykule Dominiki Kordeli [2011: 31–40] przeanalizowano zmiany na rynku leasingu pojazdów z uwzględnieniem wpływu kryzysu finansowego na wartość leasingowanych ruchomości. Największe spadki wartości umów leasingowych zanotowano w 2009 r. Natomiast zmiany odliczania podatku VAT w 2010 r. zagwarantowały znaczący wzrost popytu na leasing samochodowy. Autorka zwraca uwagę na fakt, iż leasing dominuje na rynku finansowania środków transportu drogowego, a szczególnym segmentem tej formy usług jest leasing samochodów osobowych, z którego korzystają w zasadzie wszystkie przedsiębiorstwa, bez względu na wielkość i rodzaj prowadzonej działalności.

Dorota Bem [2006: 22] za szczególne formy finansowania działalności przedsiębiorstwa uznaje leasing i faktoring. Leasing jako forma kredytu, nazywany jest samospłatą, ponieważ leasingobiorca, zobowiązany spłacić finansującego w uzgodnionych ratach wynagrodzenia pieniężnego, pozyskuje środki w czasie użytkowania przedmiotu leasingowego. Faktoring natomiast oznacza odkupienie faktury w zamian za gotówkę, czyli zapewnienie płynności finansowej. Obie te formy stanowią alternatywę dla kredytu, wybór jednak zależy od potrzeb przedsiębiorcy, jego kondycji finansowej oraz celu, który zamierza osiągnąć.

Na konieczność ujednoczenia polskich regulacji leasingu w Kodeksie cywilnym, prawie podatkowym czy rozwiązaniami zawartymi w ustawie o rachunkowości zwraca uwagę Magdalena Rękas [2001: 341–350]. Jej zdaniem o opłacalności i rozwoju transakcji leasingowych w Polsce decydują m. in. czynniki prawnopodatkowe, między którymi brakuje spójności.

2. PODSTAWY PRAWNE I RODZAJE LEASINGU

Leasing definiowany jest na wiele sposobów, zarówno pod względem aspektów prawnych, podatkowych jak i rachunkowych. Jednakże obecnie w Polsce nie ma aktu prawnego, który regulowałby w sposób pełny i bezprecedensowy problematykę leasingu [Martowski i Kośmidra 2004: 10–11]. Ustawodawca istotę „umowy leasingowej” zawarł w Kodeksie cywilnym, którą definiuje następująco: „przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodze-

nie pieniężne równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego” [Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny z póź. zm.]. Na podstawie ustawy można określić dwa podmioty biorące udział w zawieraniu tego typu transakcjach. Finansującego, inaczej leasingodawcę – najczęściej jest to firma leasingowa, która finansuje zakup dobra trwałego użytku i udostępnia go innej osobie na określony czas i zgodnie z ustalonymi warunkami. Natomiast drugą stroną umowy leasingu jest korzystający, nazywany w praktyce gospodarczej leasingobiorcą, zobowiązany do terminowej odpłatności za korzystanie z rzeczy w umówionych terminach [Wójcik 2002: 53].

Cel umowy leasingu wynikający z prawa cywilnego określa funkcje tej formy finansowania przedsiębiorstw:

- świadczenie usługi obejmującej nabycie własności rzeczy,
- finansowanie wartości rzeczy,
- umożliwienie zużycia rzeczy w całości lub w przeważającej części [Poczobut 2002: 32].

Różnorodność transakcji leasingowych pozwala dokonać ich klasyfikacji. Podstawowym czynnikiem, różnicującym umowy leasingu, jest określenie strony umowy dokonującej odpisów amortyzacyjnych do celów podatkowych. W tej kategorii wymienić można leasing finansowy i operacyjny.

Leasing finansowy w przypadku, którego odpisów amortyzacyjnych przedmiotu leasingu dokonuje korzystający, jest jedną z bardziej znanych tego rodzaju umów w Polsce. Leasing finansowy ma z reguły charakter średnio- lub długoterminowy, ponieważ trwa najczęściej od trzech do ponad dziesięciu lat [Bednarz i Gostomski 2008: 185]. Do najważniejszych cech tej odmiany umowy leasingowej należą:

- rata odsetkowa i koszty amortyzacji mogą być wliczane do kosztów uzyskania przychodu,
- rata ostatnia wpłacana przez leasingobiorcę jest synonimem przyjęcia przedmiotu leasingowanego na własność przez leasingobiorcę,
- podatek VAT musi być zapłacony w jednej racie w momencie dostarczenia przedmiotu do użytku [<http://www.pekaoleasing.com.pl/pELY9omox>, dostęp 02.01.2015].

Leasing operacyjny charakteryzuje się tym, że odpisów amortyzacyjnych dokonuje finansujący, a czas trwania umowy nie może być krótszy niż 40% normatywnego okresu amortyzacji. Jednak tym różni się od leasingu finansowego, że przedmiot może zostać oddany w leasing wiele razy. Forma ta znajduje zastosowanie w umowach krótkoterminowych i wyróżnia się:

- pełna rata leasingowa, odsetkowa oraz kapitałowa, wliczane są do kosztów uzyskania przychodu,
- po spłacie ostatniej raty leasingobiorca posiada prawo decyzji o wykupie,
- podatek VAT od przedmiotu umowy jest rozłożony w czasie i płatny w ratach razem z ratami leasingowymi [Martowski i Kośmidra 2004: 78–85].

Bardziej szczegółowego podziału leasingu ze względu na treść stosunku zobowiązaniowego łączącego strony umowy dokonuje Jan Brol [2010], dzieląc leasing finansowy na pośredni, bezpośredni i zwrotny oraz leasing operacyjny na „mokry” i „suchy”.

Cechą leasingu finansowego pośredniego jest trójstronny związek pomiędzy finansującym, korzystającym oraz dostawcą przedmiotu leasingu, który najczęściej jest producentem tej rzeczy. Związek ten polega na zawarciu dwóch umów – umowy leasingu oraz umowy nabycia przedmiotu leasingu. Według ustaleń z leasingobiorcą, zawartych w umowie leasingowej, finansujący uzgadnia z osobą trzecią umowę nabycia przedmiotu leasingu (np. nabycia urządzeń, maszyn itp.) w celu oddania go korzystającemu do użytku w zamian za wynagrodzenie leasingowe. W okresie leasingu przedmiot stanowi własność finansującego [Brol 2010: 37–39].

Z leasingiem finansowym bezpośrednim mamy do czynienia w chwili, gdy leasingodawca jest równocześnie producentem danego dobra. Między finansującym a korzystającym zawierana jest umowa, będąca alternatywą sprzedaży, w której nie uczestniczy żadna firma leasingowa.

Leasing finansowy zwrotny stanowi szczególną formę leasingu finansowego. Jego istotą jest sprzedaż składnika aktywów i jednoczesne przejęcie go w leasing. W ten sposób zmienia się właściciel środka trwałego, ale nie zmienia się korzystający. Leasingobiorca sprzedając przedmiot leasingu uzyskuje niezbędne środki pieniężne do zachowania aktywności gospodarczej. Środki te są np. potrzebne do sfinansowania innego przedsięwzięcia inwestycyjnego bądź do utrzymania płynności finansowej.

Transakcje leasingowe mogą występować w różnych formach, przy różnym zaangażowaniu przedsiębiorstw. Istotną rolę pełni bank występujący często bezpośrednio jako właściciel przedsiębiorstwa leasingowego lub też refinansujący firmę leasingową [Grzywacz i Burżacka-Majcher 2007: 29, 37].

Wśród umów leasingu operacyjnego można wyróżnić leasing mokry, inaczej nazywany eksploatacyjnym, polegający na oddaniu przez producenta swoich wyrobów w użytkowanie innym przedsiębiorstwom. Leasingodawca zobowiązuje się do zabezpieczenia w minimalnym stopniu potrzebnego do prawidłowego funkcjonowania wynajętego przedmiotu. Leasing ten związany jest z usługami takimi jak dostarczenie paliwa czy udostępnienie personelu. Przeciwnieństwem jest leasing suchy, w którym koszty stosowania i wytrzymania przedmiotu leasingu pokrywa korzystający [Bukowska-Piestrzyńska 2003: 69].

Innym kryterium klasyfikacji leasingu, niezależnie od jego charakteru – operacyjnego lub finansowego – jest rodzaj przedmiotu oddawanego w leasing. Rozróżnia się leasing ruchomości, nieruchomości oraz dóbr konsumpcyjnych.

Leasing ruchomości jest to rodzaj leasingu, za który przedmiot stanowią ruchome dobra inwestycyjne używane w działalności gospodarczej m. in. maszyny i urządzenia rolnicze, sprzęt medyczny czy gastronomiczny, pojazdy osobowe,

ciężarowe, autobusy, itp. Leasing nieruchomości różni się jedynie rodzajem przedmiotu odpłatnie oddanym do czasowego korzystania. Do dóbr nieruchomości o przeznaczeniu handlowym należą budynki fabryczne, magazyny, hotele, centra handlowe bądź też przedsiębiorstwa.

Umowie leasingu mogą także podlegać dobra konsumpcyjne dotyczące trwałego użytku, osobistego lub w gospodarstwach domowych (samochody osobowe, telewizory, sprzęt AGD, itp.). Korzystający stosuje tę odmianę leasingu w celu zaspokajania własnych potrzeb [Grzywacz i Burżacka-Majcher 2007: 39].

Jak już zostało wspomniane w Polsce – dopiero od 9 grudnia 2000 r. – leasing należy do kategorii umów nazwanych. Obecnie istotę umowy leasingu rozumie się poprzez odpłatne oddanie do użytkowania korzystającemu sfinansowanego przez leasingodawcę dobra trwałego użytku. Jednak niepokój, u pragnących skorzystać z tego rodzaju źródła finansowania przedsiębiorstw, może budzić regulacja tego zagadnienia w trzech aspektach (prawa cywilnego, podatkowego i rachunkowego) [Bukowska-Piestrzyńska 2003: 47].

3. ROZWÓJ BRANŻY LEASINGOWEJ W POLSCE

Biorąc pod uwagę wartość finansowanych inwestycji, leasing obok kredytu bankowego, należy do jednych z najpopularniejszych źródeł zasilania przedsiębiorstw. Jak pokazują wyniki badań, przeprowadzanych corocznie przez GUS, zainteresowanie leasingobiorców w poprzednich latach wykazywało tendencję wzrostową.

Podmiotem najczęściej korzystającym z leasingu są przedsiębiorstwa, które w okresie 2010–2013 stanowiły ponad 120 tys. (około 90% klientów). Ogólna liczba leasingobiorców w 2013 r. wyniosła 141 821, na co składają się 129 258 przedsiębiorstw, 12 441 gospodarstw domowych oraz 122 administracje publiczne. W porównaniu do 2009 r. jest to zaledwie niecałe 40% klientów korzystających z leasingu. Powodem tej ogromnej różnicy jest kryzys na rynku bankowym, który miał miejsce w 2008 r. Wiele państw miało problem z finansowaniem działalności przedsiębiorstw. Niektóre jednostki gospodarcze były zmuszone zmniejszyć produkcję, co przyczyniło się do wielkiego bezrobocia i złej sytuacji finansowej gospodarstw domowych. Kryzys spowodował, że w roku 2009 nastąpiło ożywienie leasingiem wśród podmiotów gospodarczych, a liczba leasingobiorców wzrosła do 381 830. Dokonując porównania z rokiem 2008, liczba klientów zmieniła się o 79 240.

Po najwyższym dotychczas wyniku w branży leasingowej w 2009 r. spadek był nieuchronny. W 2010 r. wiele przedsiębiorstw zrezygnowało z usług tej formy finansowania na rzecz faktoringu, jednak począwszy od roku 2012, w którym leasingobiorców było już 138 29, sytuacja gospodarcza zaczyna się

poprawiać. Zauważalny jest wzrost ogólnej liczby leasingobiorców, który trwa do dzisiaj. Leasing staje się coraz bardziej popularny wśród podmiotów gospodarczych (tab. 1).

Tabela 1. Liczba leasingobiorców (klientów)

Wyszczególnienie	Liczba klientów				
	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	38 1830	133 212	130 271	138 529	141 821
Przedsiębiorstwa	37 0614	128 887	126 488	124 595	129 258
Administracja publiczna	204	386	123	116	122
Gospodarstwa domowe	11 012	3 939	3 660	13 818	12 441

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS z lat 2009–2013 (*Działalność przedsiębiorstw leasingowych...*), www.stat.gov.pl, dostęp: 03.01.2015.

Liczba firm leasingowych biorących udział w badaniach realizowanych przez GUS w czasie analizowanych pięciu lat wzrosła o 50% (z 81 na 123). Tendencja wzrostowa utrzymywała się od 2009 r., w którym to 81 przedsiębiorstw leasingowych sfinansowało produkty na kwotę 21 432 mln zł. W roku 2011 nastąpił znaczący 16-procentowy wzrost wartości nowych umów w porównaniu z 2010 r. Łącznie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia firmy leasingowe zawarły około 179 tys. umów na kwotę ponad 21,4 mld zł. Rok 2012 charakteryzował się niewielkim zahamowaniem sprzedaży usług leasingowych. Odnotowano 4-procentowy spadek wartości zawieranych umów leasingowych, pomimo znaczącego wzrostu liczby przedsiębiorstw oferujących te usługi (tab. 2).

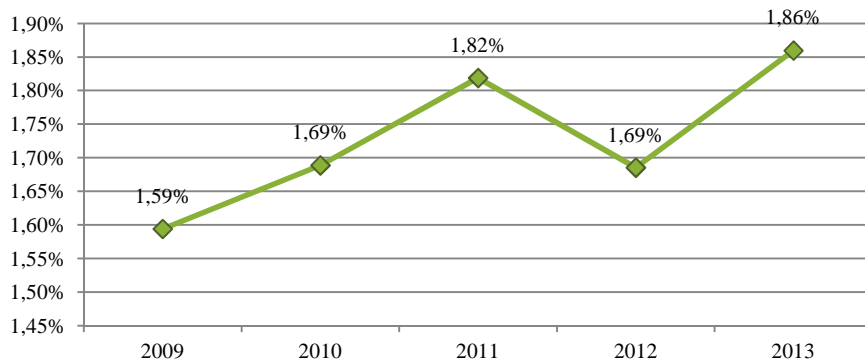
Tabela 2. Rozwój rynku usług leasingowych w Polsce w latach 2009–2013

Lata	Liczba firm leasingowych	Wartość nowych umów (w mld zł)
2009	81	21,4
2010	84	23,9
2011	89	27,8
2012	125	26,9
2013	123	30,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS z lat 2009–2013 (*Działalność przedsiębiorstw leasingowych...*), www.stat.gov.pl, dostęp: 03.01.2015.

Produkt krajowy brutto jest podstawowym miernikiem wartości wytworzonych usług i dóbr finalnych w Polsce. Wykres 1 ma za zadanie zobrazować udział wartości umów leasingowych w PKB w pięcioletnim okresie. Ze względu

na spadek wartości umów leasingowych w Polsce w 2012 r. o 888 mln zł, ich udział w PKB także zmalał. Podobnie jak w 2010 r., wyniósł niecałe 1,7%.

Wykres 1. Udział wartości umów leasingowych w Produkcie Krajowym Brutto w latach 2009–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (*Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie zaktualizowanego szacunku PKB według kwartałów za lata 2012–2013, 2014; Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie zaktualizowanego szacunku PKB za lata 2011–2012, 2012; Działalność przedsiębiorstw leasingowych: 2009, 2010, 2011, 2012, 2013; www.stat.gov.pl, dostęp: 03.01.2015*).

Wykres 2. Struktura umów leasingowych w Polsce w podziale na leasing finansowy, operacyjny i mieszany w latach 2009–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS z lat 2009–2013 (*Działalność przedsiębiorstw leasingowych...*), www.stat.gov.pl, dostęp: 03.01.2015.

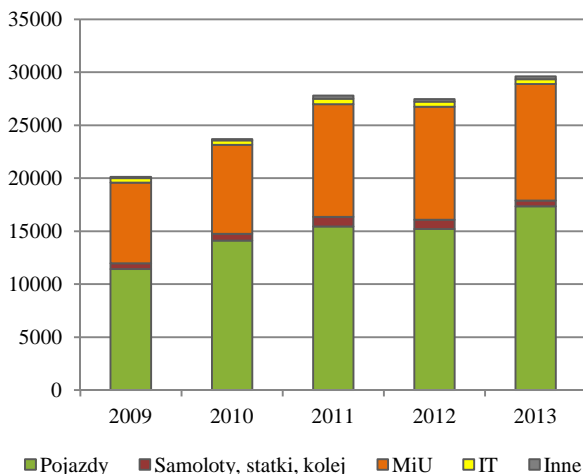
Wykres 2 odzwierciedla strukturę umów leasingowych w podziale na leasing finansowy, operacyjny i mieszany w okresie od 2009 do 2013 r. Najczęściej podpisywanym rodzajem umowy leasingowej jest leasing finansowy, który w ciągu pięciu lat przeprowadzanej analizy wzrósł o 12,63% wartości. W roku 2009 wartość należności leasingowych brutto wyniosła ponad 47 mld zł, gdzie wartość umów leasingu finansowego stanowiła 76,31% (około 37 mld zł) [*Działalność przedsiębiorstw leasingowych w 2009 r.*, 2010: 2]. Korzyści podatkowe mają duże znaczenie dla wszystkich podmiotów gospodarczych, bez względu na ich rodzaj czy wielkość działania. Uwzględniając zalety leasingu, jest on częstym źródłem finansowania, co z kolei przekłada się na wzrost wartości umów leasingowych. Pomimo spadku wartości leasingu operacyjnego w 2010 r., którego udział w ogólnej wartości należności leasingowych brutto jest niewielki (8,05%), zaobserwowano tendencję wzrostową.

Najrzadszą formą umowy leasingowej jest leasing mieszany, którego udział w należnościach brutto w okresie pięciu lat zmniejszył się 12-krotnie. Największą wartość osiągnął w 2009 r. (6,07%) z powodu kryzysu na rynku usług leasingowych w 2008 r., przez który przedsiębiorstwa chcąc zakończyć umowę leasingu operacyjnego wykupem danego środka trwałego, przedłużali ją umową leasingu finansowego.

Leasing operacyjny w ostatnich latach stanowi ponad 10% wartości podpisywanych umów leasingowych w Polsce. Dużo podmiotów decyduje się na ten rodzaj leasingu, ponieważ jedną z możliwości jaką daje jest spłata VAT-u w ratach.

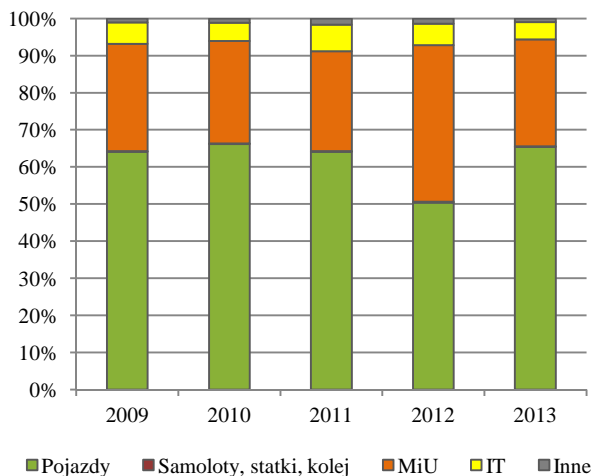
Gromadzeniem danych dotyczących branży leasingowej w Polsce, oprócz Głównego Urzędu Statystycznego, zajmuje się Związek Polskiego Leasingu (ZPL), zrzeszający firmy działające w tym obszarze usług. Coroczne badania wykazują, że najczęstszymi przedmiotami leasingu ze względu na potrzeby przedsiębiorstw są środki transportu, komputery, wyposażenia biurowe czy maszyny i urządzenia gospodarcze.

Wartość ruchomości w 2010 r. wyniosła 23 694,2 mln zł, na co w największej mierze miał wpływ filar pojazdów – 14 113,82 mln zł, stanowiący ponad 60% ogólnej liczby wyleasingowanych przedmiotów. Oznacza to 17-procentowy wzrost wartości ruchomości przekazanych w leasing w porównaniu z rokiem 2009, w którym to doszło do załamania inwestycji wśród małych i średnich firm. Rok 2011 to kontynuacja obserwowanego od 2010 r., ożywienia na rynku leasingu ruchomości. W wartości ogółem największy wzrost o ponad 40% osiągnął segment samolotów, statków i kolei. Bardzo dobre wyniki wykazał także filar maszyn i urządzeń, którego wartość wzrosła z 8 394,58 mln zł w 2010 r. do 10 616,68 mln zł w roku 2011. Wzrost dotyczył w zasadzie wszystkich głównych segmentów branży leasingowej (wykres 3).

Wykres 3. Struktura ruchomości przekazanych w leasing w latach 2009–2013 według wartości (netto w mln PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZPL www.leasing.org.pl, dostęp: 04.01.2015.

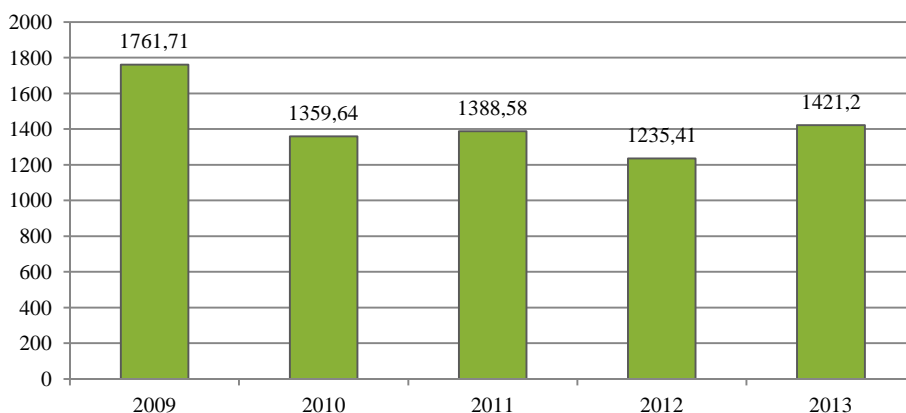

Wykres 4. Struktura ruchomości przekazanych w leasing w latach 2009–2013 według wartości (netto w mln PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZPL www.leasing.org.pl, dostęp: 04.01.2015.

Rok 2012 ze względu na utrzymującą się recesję w strefie euro, która przełożyła się na mniejszy popyt na usługi transportowe, przyniósł dość duży spadek, dominującym w strukturze ruchomości, środkiem transportu drogowego. Pomimo wyhamowania inwestycji podmiotów gospodarczych w pojazdy w 2012 r., głównym stabilizatorem rynku pozostawały maszyny i urządzenia, które jako jedyny segment wykazały wzrost wartości (o 55,76 mln zł) i stanowiły 42% ogólnej liczby leasingowanych ruchomości. W 2013 r. firmy leasingowe sfinansowały ponad 245 tys. przedmiotów na kwotę 29 613 mln zł. Główną pozycję w strukturze przedmiotowej nowych umów zajmował leasing pojazdów – 65,37% (50,36% w 2011) oraz maszyny i urządzenia przemysłowe – 28,74% (wykres 4).

W okresie 5 lat, od 2009 do 2013 r., wartość wyleasingowanych ruchomości wzrosła o 61 548 mln zł, co stanowi aż 1/3 sfinansowanych umów z roku 2009. Można zatem przyjąć założenie, że rynek branży leasingowej w Polsce z roku na rok będzie się sukcesywnie rozwijał.

Wykres 5. Wartość brutto nieruchomości przekazanych w leasing w Polsce w latach 2009–2013 (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZPL www.leasing.org.pl, dostęp: 04.01.2015.

Leasingować można również nieruchomości, np. hale produkcyjne, magazyny bądź też pomieszczenia biurowe. Wartość nieruchomości oddanych w leasing w 2010 r. wyniosła 1 359,64 mln zł, co oznacza spadek o ponad 20% w porównaniu z 2009 r. Był to jeden z większych spadków na rynku leasingu nieruchomości. Tendencja spadkowa została zahamowana w 2011 r., w którym wyleasingowano nieruchomości o łącznej wartości 1 388,58 mln zł, stanowiące wzrost o 2% w odniesieniu do roku 2010. W 2012 r. zanotowano z kolei

10-procentowy spadek wartości nieruchomości oddanych w leasing. Wyraźną poprawę można było zaobserwować już w 2013 r., który zakończył się rezultatem na poziomie 1 421,20 mln zł, zbliżonym do wartości nieruchomości z lat 2010–2011. Jednym z czynników mogących sprzyjać zwiększeniu akcji leasingowej w tym segmencie rynku są zmiany przepisów prawnych wprowadzone w 2013 r., które pozwalają utworzyć w pierwszym wariantcie opodatkowania umowy leasingu nieruchomości na krótszy okres trwania niż w latach ubiegłych (wykres 5).

PODSUMOWANIE

Pomimo krótkiej historii na polskim rynku usług finansowych, leasing z każdym rokiem staje się coraz częściej wykorzystywany w finansowaniu inwestycji przez podmioty gospodarcze. Aspekty prawne regulujące funkcjonowanie umowy leasingu koncentrują się na bezpieczeństwie leasingobiorców, których w ciągu ostatnich lat systematycznie przybywa. Do grona podmiotów, najczęściej korzystających z tej zewnętrznej formy finansowania, należą przedsiębiorstwa stanowiące w 2013 r. ponad 90% ogólnej liczby klientów (w 2009 r. nawet 97%).

Pod względem ilościowym wzrasta liczba firm oferujących usługi leasingowe (o 42 w analizowanym okresie), co wiąże się ze wzrostem wartości przedmiotów przekazywanych w leasing (o 3,5 mld zł w 2013 r.). Analizując szczegółowo wartość środków pod względem rodzaju podpisanych umów, największy udział przysługuje leasingowi finansowemu, który w 2013 r. stanowił niecałe 90% ogółu wartości umów. Warto także zwrócić uwagę na leasing mieszkaniowy, którym zainteresowanie od 2010 r. znacząco spadło, w 2013 r. stanowił zaledwie 0,34%.

W początkowym okresie kształtowania się branży leasingowej głównymi przedmiotami przekazywanymi w leasing były środki transportu oraz maszyny i urządzenia wykorzystywane w działalności gospodarczej. Z czasem zakres środków finansowanych poszerzył się, obejmując także technologie informacyjne oraz inne środki trwałe, co z kolei przełożyło się na rozwój wielu segmentów rynku usług. Kluczowe znaczenia dla filaru maszyn i urządzeń miał rok 2012, w którym udział wzrósł do ponad 40%.

Wyniki, które w 2013 r. zostały wypracowane przez firmy leasingowe w Polsce, pokazują utrzymującą się tendencję ożywienia obserwowanego na rynku leasingu. Udział wartości umów leasingowych w Produkcie Krajowym Brutto stanowił wówczas 1,86%. Można zatem wysunąć wniosek, iż znaczenie tego rodzaju zewnętrznego źródła finansowania inwestycji w sektorze usług sukcesywnie wzrasta.

BIBLIOGRAFIA

- Bednarz J, Gostomski E., 2008, *Pozyskiwanie kapitału na działalność gospodarczą na rynkach zagranicznych*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Bem D., 2006, *Sytuacja na polskim rynku leasingu i faktoringu po 1 maja 2004 roku*, „Zeszyt Naukowy 71: Studia i prace kolegium zarządzania i finansów”, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa.
- Brol J., 2010, *Umowa leasingu*, Wyd. 2, LexisNexis, Warszawa.
- Bukowska-Piestrzyńska A., 2003, *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Wyższa Szkoła Finansów i Informatyki, Wyd. 1, Łódź.
- Cicirko T., Russel P., 2008, *Prawno-ekonomiczne aspekty leasingu*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa.
- Dąbkowski A., 2013, *Innowacje w leasingu – leasing tendencyjny, zwrotny, norweski i lombardowy*, Akademia Finansów i Biznesu Vistula, Warszawa.
- Działalność przedsiębiorstw leasingowych 2013, 2014*, GUS, Warszawa.
- Działalność przedsiębiorstw leasingowych 2012, 2013*, GUS, Warszawa.
- Działalność przedsiębiorstw leasingowych 2011, 2012*, GUS, Warszawa.
- Działalność przedsiębiorstw leasingowych 2010, 2011*, GUS, Warszawa.
- Działalność przedsiębiorstw leasingowych 2009, 2010*, GUS, Warszawa.
- Grzywacz J., Burzacka-Majcher M., 2007, *Leasing w przedsiębiorstwie, Leasing in enterprises*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa.
- <http://www.leaseing.org.pl>
- <http://www.pekaoleasing.com.pl/pELY9omox>
- <http://www.stat.gov.pl>
- Kordela D., 2011, *Rozwój leasingu środków transportu drogowego w Polsce w latach 2006–2009*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Nr 644: Problemy transportu i logistyki”, nr 14, Szczecin.
- Kruczak K., 1996, *Leasing i jego gospodarcze zastosowanie*, Wydawnictwo Prawniczne Lex, Gdańsk.
- Kruk M., 2006, *Leasing w Polsce – stan prawny i perspektywy rozwoju*, „Bank i Kredyt”, nr 3, Warszawa.
- Martowski A. S., Kośmidra M. (red.), 2004, *Przewodnik po leasingu w Polsce*, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa.
- Poczobut J., 2002, *Umowa leasingu*, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa.
- Rękas M., 2001, *Prawnopodatkowe warunki rozwoju transakcji leasingowych w Polsce*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Finanse, bankowość i ubezpieczenia”, nr 899, t. 1, Wrocław.
- Szymczak M. (red.), 1999, *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964, Kodeks cywilny z póź.zm.*, DzU 2000, nr 74, poz. 857, art. 709.
- Wójcik J. W., 2002, *Oszustwa leasingowe*, „Monitor Rachunkowości i Finansów”, nr 3, Warszawa.
- Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie zaktualizowanego szacunku PKB według kwartałów za lata 2012–2013*, 2014, GUS, Warszawa.
- Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie zaktualizowanego szacunku PKB za lata 2011–2012*, 2012, GUS, Warszawa.

THE DEVELOPMENT OF LEASING INDUSTRY IN POLAND IN YEARS 2009–2013

This article presents the essence of the lease agreement in Polish economy conditions during the period from 2009 to 2013. The main purpose of this article is the survey of leasing industry development under the condition that leasing is a main source of investment financing for economic operators. Different analysis of leasing in Polish economy are presented using charts and tables based on data taken from Central Statistical Office and Polish Leasing Association.

Key words: leasing, source of investment financing, leasing services market.